O tipologie a „trădărilor" politice în Moldova secolelor XIV-XVI

Victoria COJOCARU

Chiar dacă Moldova secolelor XIV-XVI nu prezintă caracteristicile unei monarhii feudale „clasice", având puternice influențe bizantine, totuși, ideea de loialitate reprezintă elementul central al construcției statale. Sistemul politic medieval se baza pe existența unei interdependențe între instituția centrală (domn) și vasalii săi (boierii). Domnul era seniorul, iar restul corpului social erau supușii săi, boierii având obligații de ordin vasalic în care fiecare dintre părți își asuma anumite obligații pentru a obține anumite privilegii atât de ordin material, cât și de ordin simbolic. Ruperea unilaterală a acestui tip de relații era catalogată drept infracțiune îndreptată împotriva instituției domnești și, implicit, a statului, fiind denumită în terminologia vremii „hiclenie" sau „trădare".

În conformitate cu tradiția politico-juridică medievală românească, pretabili de a fi acuzați de acte de „trădare" erau toate persoanele care contestau sau ignorau autoritatea domnească atât la nivel de acțiune cât şi la nivel de intenție, precum şi orice acțiune îndreptată împotriva domnului sau a autorității acestuia. Astfel, în dependență de modalitatea de manifestare a acțiunilor îndreptate împotriva domnului, momentul istoric, contextul, putem efectua o tipologie a fenomenului trădării în domeniul politic. În articolul de față vom examina diferite forme de contestare a legitimității succesiunii la tron, acuzația de „trădare" ca instrument de reglementare a succesiunii la domnie, negocieri cu inamicii fără acordul autorității centrale, pribegia şi mutațiile care s-au produs în instrumentalizarea fenomenului „trădării" în perioada instaurării dominației otomane în Țara Moldovei pe parcursul secolului al XVI-lea (hainia).